



© SHUTTERSTOCK.COM

Knolcyperus in IPM en randvoorwaarden GLB

Knolcyperus is een vaste plant die behoort tot de cypergrassen-familie. De plant is een hardnekkig onkruid en kwam in de jaren 80 Vlaanderen binnen via akker- en tuinbouwbedrijven in Noord-Limburg en Antwerpen, tegen de Nederlandse grens. De jaren nadien verspreidde knolcyperus zich over heel Vlaanderen. Nadat het zijn quarantainestatus verloren heeft, iets wat onder de bevoegdheid van het FAVV valt, is de bestrijding van knolcyperus in 2016 opgenomen in de Vlaamse IPM-maatregelen van het Departement Landbouw en Visserij. Verschillende sectorvkgroepen binnen Boerenbond volgen dit van zeer nabij op.

Pieter Van Oost, adviseur Plantaardige productie, Studiedienst Boerenbond

Extreme vermeerderingscapaciteit

Knolcyperus overwintert als knol in de grond. De knol is een verdikt gedeelte

van de wortelstok met maximaal twaalf ogen. De knol kan zeker 10 jaar levenskrachtig blijven. Knolcyperus loopt uit vanaf begin mei, als de grond

begint op te warmen en liefst in losliggende grond. Uit een oog op de knol ontwikkelt zich een wortelstok. Vlak onder het grondoppervlak ontstaat een verdikking, de basaalknol. Van daaruit vormt zich een nieuwe plant. De plant vormt blad, zijdelings ontstaan wortels en na zeer korte tijd ook horizontale wortelstokken. Die vormen opnieuw basaalknollen die op hun beurt ook weer wortelstokken en planten of nieuwe knollen vormen. Naarmate het seizoen vordert neemt de scheutgroei af, terwijl de vorming van knollen toeneemt. De grootte varieert van enkele millimeters tot 2 cm. In de bloeiperiode (juli tot oktober) komt vanuit de knol een driekantige stengel met aan



het einde tussen de schutbladeren, een geel-bruine biesachtige bloeiwijze. Recent onderzoek toont aan dat zelfs vermeerdering via zaad ook mogelijk is. Na de eerste nachtvorst sterft de plant bovengronds af. De ondergrondse knollen kunnen de vorst zeer goed doorstaan. Een enkele plant kan zich in één seizoen naar alle zijden meters ver uitbreiden. Onder optimale omstandigheden kan één moederknol in een groeiseizoen ongeveer 2000 planten en 8000 knollen vormen! Knolcyperus groeit met het gewas mee. In een open gewas blijft de knolcyperusplant klein en gedrongen, terwijl hij in een hoog gewas juist lange en smalle bladeren vormt.

Verspreiding van knolcyperus

Knolcyperus verspreidt zich aan een hels tempo. De verspreiding kan gebeuren op de volgende manieren: door grondresten aan machines, zowel grondbewerkingsmachines, als planten oogstmachines zijn een belangrijke bron van verdere verspreiding, zowel in het perceel zelf als naar andere percelen. Dit gebeurt via eigen machines, maar ook via de loonwerker. Ook via besmette partijen plant- en pootgoed, besmette grond en besmet afval (versleping en verplichte terugnames van gronden) en via besmette percelen (uitbreiding en versleping) verspreidt knolcyperus zich verder en verder.

IPM-maatregelen ter beheersing

Het gebruik van pootgoed, plantgoed, aanvulgrond en stalmest, die niet besmet zijn, is een eerste maatregel. Heb je een besmet perceel op je bedrijf, bewerk dit perceel dan als laatste en reinig na de werkzaamheden de machines goed. Het is ook van het grootste belang dat zowel de landbouwers zelf als de loonwerkers hygiënische maatregelen nemen om verspreiding te voorkomen. In geval van een besmetting op een perceel zijn vol-

gende maatregelen verplicht: reiniging van de machines bij verlaten van het veld; er is een verbod op de afvoer van grond en een verbod op het telen van wortel-, knol- en bolgewassen op met knolcyperus besmette grond. Voor de bestrijding heb je de keuze uit de volgende bestrijdingsmaatregelen: mechanische bestrijding of chemische bestrijding (met een erkend bestrijdingsmiddel). Bij chemische bestrijding is het inzaaien van mais sterk aanbevolen omdat dit de enige teelt is waar een afdoende chemische bestrijding mogelijk is. De inzaai van een zwaar dekkend gewas zoals wintergerst of wintertarwe gevolgd door bestrijding van de knolcyperus met glyfosaat in de stoppel.

Teeltverbod opgenomen in conditionaliteit van nieuw GLB

Vanaf 2023 wordt het teeltverbod van wortel-, bol- en knolgewassen op een door knolcyperus besmet perceel opgenomen in de conditionaliteit, dus als een van de randvoorwaarden in het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). In 2022 wordt dan ook gestart met een bijkomende sensibilisering naar de landbouwers toe. Departement Landbouw en Visserij zal vanaf 2023 geïnventariseerde percelen met een knolcyperusbesmetting visualiseren op de verzamelaanvraag. Indien op de gevisualiseerde percelen in de verzamelaanvraag 2023 wortel-, bol- en knolgewassen worden aangegeven, zal er een waarschuwing verschijnen. Percelen waarop tijdens een controle een besmetting van meer dan 10 m² wordt vastgesteld, zullen in de inventaris worden opgenomen. Wanneer op dergelijke percelen toch wortel-, knol- of bolgewassen geteeld worden, zal in elk geval een vaststelling worden geplaatst in het kader van de conditionaliteit. Hoe groot de conditionaliteitssanctie zal zijn, moet men nog bepalen. 2023 zal men daarbij nog als een overgangsjaar beschouwen.

Openstaande vragen Boerenbond

Inzake terugname van grond zal het Departement Landbouw en Visserij op vraag van Boerenbond actie ondernemen door de betrokkenen (afnemers van onder meer aardappelen, bieten, sommige groenten) samen te roepen. In overleg moet er een veilig systeem komen voor de verplichte retour van gronden zodat verspreiding zeker niet in de hand wordt gewerkt. Daarnaast vraagt Boerenbond ondersteuning inzake gewasbeschermingsmiddelen tegen knolcyperus in wortel- en knolgewassen. Er moeten voldoende middelen beschikbaar blijven om dit hardnekkig onkruid terug onder controle te krijgen. Boerenbond vraagt ook aan waterloopbeheerders om geen ruimingsspecie met knolcyperus op de perceelranden te brengen, anders is het dweilen met de kraan open. Tot slot vragen we een vrijstelling voor de inzaai van vanggewassen voor percelen die besmet zijn. Het probleem is dat bij inzaai van een vanggewas de knolcyperus niet meer zichtbaar zal zijn en ook bestrijding met gewasbeschermingsmiddelen niet meer mogelijk is. Er zijn dus nog heel wat randvoorwaarden die door verschillende diensten moeten opgenomen worden, willen we het probleem ten gronde aanpakken. Positief is wel dat het Departement Landbouw en Visserij aankondigt dat er begeleiding ingeval van knolcyperus zal opgenomen worden in Kratos, een via het GLB gesubsidieerde advies- en begeleidingsdienst. ■

Bewerk een besmet perceel als laatste en reinig de machines nadien goed.